

de Voortrekker

negentig jaar
Vaandrig Leppink Groep

schrijver en coverontwerp: Bart van der Lugt
ISBN: 978-94-02116-80-9
© Bart van der Lugt

de Voortrekker

**de geschiedenis van de Scouting
Vaandrig Leppink Groep**

1923 - 2013

Bart van der Lugt

de Voortrekker

maandblad voor bevers, blauwe vogels, explorers,
kabouters, padvindsters, pivo's, roverscouts, rowans,
scouts, sherpa's, verkenners, voortrekkers en welpen
van Groep II en de Vaandrig Leppink Groep

1923 - 1941	-----	blad	23
1945 - 1949	-----	blad	59
1950 - 1959	-----	blad	101
1960 - 1973	-----	blad	133
1974 - 1979	-----	blad	175
1980 - 1999	-----	blad	211
2000 - 2012	-----	blad	249
2013	-----	blad	295

90 jaar VLG

In februari 2009 kreeg ik van oud-hopman Ben van der Lugt een e-mail doorgestuurd. Daarin stond wat correspondentie tussen hem en zijn zoon Bart. Eén van de onderwerpen was een al langere tijd bestaand idee om een boek over de Vaandrig Leppink Groep te gaan schrijven en Bart was benieuwd of daar belangstelling voor zou zijn. Dat idee sprak mij wel aan en ik heb hem dan ook gevraagd het wat verder uit te werken. Bart heeft zich toen met veel enthousiasme op dit project gestort en getracht een beeld te maken van 90 jaar Vaandrig Leppink Groep. Hij en ik hadden geregeld contact over de voortgang van het boek en zo ontstond ook een nieuwsbrief met een steeds grotere schare lezers.

Hij heeft echt alles uit de kast gehaald om zijn idee te laten slagen. Regelmatig was hij te vinden bij oud-leiding en -leden, om historische feiten aan te horen en te noteren. Soms gingen we samen op pad. Bijzonder voor mij waren de bezoeken aan Teun Winkelman in Wageningen en aan de inmiddels overleden Geertje Hembrecht. Geertje beschikte over een fabelachtig geheugen en kon Bart van veel namen bij de foto's voorzien.

Onder een strikt embargo heb ik het boek van tevoren mogen lezen. Ik voelde me zeer bevoorrecht. Mijn indruk is, dat Bart veel moeite heeft gedaan om zoveel mogelijk historische feiten op te tekenen; al dat niet vermengd met hedendaagse belevenissen. Het uiteindelijke resultaat is verbluffend. Het is een boek geworden vol met historische en bijzondere feiten, verhalen, anekdotes, foto's, noem maar op. Ik denk, dat we Bart bijzonder dankbaar mogen zijn, dat hij veel van zijn vrije tijd de afgelopen jaren heeft besteed aan dit unieke document. Ik wens iedereen veel leesplezier toe.

Misschien, dat Bart de komende jaren nog wat tijd wordt gegund, om met een boek over de jaren 2014 – 2023 het verhaal over het VLG-centennium te voltooien; Kiek'n Wat't Wodt.

Cor van Loenen

oud-(bege)leiding en bestuurslid
van de Vaandrig Leppink Groep

voorwoord

Hoe haalt iemand het in z'n hoofd een boek te gaan schrijven over de geschiedenis van een scoutinggroep. Deze vraag werd me (uiteraard niet helemaal in deze bewoordingen) in 2009 gesteld tijdens een kort vraaggesprek met een interviewer van het Twentse radiostation Enschede FM. Hoe ik in deze uitzending terecht kwam vergt natuurlijk enige uitleg, maar laat ik eerst eens beginnen met mezelf voor te stellen. Mijn naam is Bart van der Lugt, en ik was in de periode van 1970 tot en met 1986 als welp, verkenner, voortrekker, Bagheera en vaandrig lid van de Enschedese scoutinggroep 'Vaandrig Leppink'; onze VLG.

De in 1923 als 'groep II' opgerichte Vaandrig Leppink Groep vierde in 2013 haar maar liefst 90 jarig bestaan. En als een groep zólang bestaat wordt het (dat vond ik tenminste) tóch eens tijd om dit stukje Enschedese scoutinggeschiedenis op papier te gaan zetten. De moeilijkheid bij zo'n karwei is echter, waar te beginnen. Gelukkig beschikt de VLG over een uitgebreid historisch archief, waarvan het oudste logboek al dateert uit 1925 ! Op een zonnige zaterdag (het was tijdens de regionale ronde- en patrouillewedstrijden op de Voshaar) arriveerde ik dan ook, samen met m'n vader Ben, bij ons clubhuis. Pa had zo het idee dat ik *'maar eens moest kijken wat ik mee zou willen nemen'* maar ik had echter hele andere bedoelingen. We vertrokken op een gegeven moment dan ook weer in een auto, die van onder tot boven was volgestouwd met het gehele historisch archief.

Tegelijkertijd wilde ik voorkomen dat al dit leeswerk een 'droog' geschiedenisboek zou opleveren. Het leek me dan ook een absolute voorwaarde dat er, naast de 'geschiedkundige feiten', ook zoveel mogelijk herinneringen, anekdotes en natuurlijk foto's over en van (oud)leden in het boek zouden worden opgenomen. Op zoek naar al die informatie stuurde ik op een gegeven moment een briefje naar het Enschedese dagblad 'Tubantia'. Zij hadden in het verleden al vele malen royaal aandacht geschonken aan de VLG . . . en 'niet geschoten' is nu eenmaal altijd mis, nietwaar. En in dit geval was het dan ook raak. Op de ochtend van het verschijnen van het artikeltje dat zij bereid waren te plaatsen, werd ik namelijk gebeld door iemand die me vroeg 'bent u diegene die dat boek gaat schrijven ?' en 'hebt u wel eens gedacht aan de radio ?'. Terwijl ik even naar woorden stond te zoeken legde deze man me daarop uit dat ik, als ik dat wilde, een kwartiertje zendtijd kon krijgen op de lokale radio; een kans die ik uiteraard met beide handen heb aangegrepen. Ik had gelukkig even de tijd om me voor te bereiden op onder andere de vraag waarvan ik wist dat 'ie zou komen; de vraag waarmee dit voorwoord begint.

Een van de zaken die ik me had voorgenomen, was een beeld te schetsen van de man waar wie onze groep in 1945 is vernoemd; vaandrig Herman Bernard Leppink. Als je heden ten dage namelijk aan een lid van de Vaandrig Leppink Groep vraagt hoe onze groep aan haar naam gekomen is, mag je van geluk spreken als dit groepslid weet dat

'vaandrugleppink' niet zomaar een bedachte aanduiding, maar een eigennaam is. Uiteraard kan dit niemand kwalijk worden genomen. De slag om de Grebbeberg, waarbij Herman als dienstplichtig soldaat zijn leven verloor, lag in 2013 immers alweer drieënzeventig jaar achter ons. Dit was echter reden te meer om ook zijn verhaal vast te leggen. En ook hiervoor bleek het 'schot' richting Tubantia bijzonder gunstig uit te vallen. Op dat bewuste artikel werd namelijk gereageerd door Arnold Bekkenkamp, een oudlid van de Thomas Ainsworth Groep. Hij wist me uiteindelijk in contact te brengen met Hermans schoonzuster. Ik trof haar echter niet in een voor haar al te gunstige tijd. Zij was herstellende van een operatie én had recentelijk haar man verloren; Hermans jongere broer Bernard. Na mijn interesse in haar zwager toegelicht te hebben, antwoordde zij echter direct 'Ik heb hem zelf niet gekend, maar u mag gerust eens langskomen'. Deze uitnodiging nam ik natuurlijk graag aan, in de hoop in ieder geval wat familie verhalen over Herman te kunnen optekenen. Wat er echter gebeurde overtrof m'n stoutste verwachtingen. Om te beginnen waren, naast mevrouw Leppink, ook haar beide zoons en een schoondochter aanwezig. Eén van de zoons stond op en stelde zich, een stuk boven mij uittorend, voor als 'Herman Leppink'. En eerlijk, dit deed me toch even met de spreekwoordelijke 'mond vol tanden' staan. Je bent immers al zó lang met die betreffende naam bezig, en als je hem dan daadwerkelijk als 'eigennaam' uitgesproken hoort worden; ja, dat doet je onwillekeurig toch wel even wat.

En na de koffie kwam er een aantal fotoalbums tevoorschijn waaruit ik direct een aantal foto's mocht scannen; ik had bij dergelijke bezoeken namelijk, uit voorzorg, altijd de computer en de scanner in de auto liggen. Maar toen kwam er iets op tafel dat mijn hart, letterlijk, sneller deed kloppen. Een, een beetje onopvallend doosje bevatte zeker zo'n vijftig brieven en briefkaarten, die Herman tussen zijn opkomst in militaire dienst in 1939 en zijn dood op 13 mei 1940 naar huis geschreven had. Natuurlijk vroeg ik (met plotsklaps het zweet in m'n handen) of de mogelijkheid bestond deze brieven in te zien. Het met Twentse nuchterheid gegeven antwoord was duidelijk; natúúrlijk mocht ik dat. Deze brieven gaven me een uniek kijkje in Hermans laatste levensjaren, en hielpen me een biografie samen te stellen die, met instemming van de familie Leppink, ook ú een blik gunt in het helaas véél te korte leven van de man waarnaar onze groep is vernoemd.

En toen werd het tijd om ál die informatie te gaan verwerken. Een groot risico hierbij was dat dit wellicht een, voor anderen, vrij onleesbaar geheel zou gaan opleveren. Ik had echter al besloten om het hele verhaal te verdelen over een aantal 'tijdschriften'. In mijn eigen verkennertijd las ik namelijk altijd met veel plezier het N.P.V. maandblad 'de verkenners'. Het leek me dus een leuk idee om dit boek, als het ware, een samenvoeging te laten zijn van een aantal exemplaren van zo'n tijdschrift. En, aangezien de verkenners van toen inmiddels ook een stukje ouder is geworden, heb ik mijn blad 'De Voortrekker' genoemd. Een ander probleem was hoe de verzamelde informatie te rubriceren. Ik had inmiddels de 'geschiedkundige feiten', de verhalen van diverse (oud) leden, en bovendien hadden al de reacties en gesprekken me een overvloed aan foto's opgeleverd. Ik besloot daarom al deze informatie in een aantal aparte rubrieken onder te brengen.

'**redactief**' is een rubriek, die in tijdschriften meestal wordt gebruikt om 'bespiegeland' vooruit te kijken naar de inhoud van het blad. Ik heb deze rubriek vooral gebruikt om mezelf een spiegel voor te houden en juist vooral naar het verleden te kijken. En '**onder ons gezegd**' was de naam van één van de eerste groepsbladen van de, toen nog naamloze groep II. Dit groepsblad had een, zeker binnen de toen heersende maatschappelijke verhoudingen, unieke opzet; u zult al lezende zelf wel ontdekken

waarom. Het was hierdoor een uitgelezen naam voor een rubriek om de geschiedenis van groep II / de Vaandrig Leppink Groep in weer te geven.

De rubriek **'de terugblik'** bevat, hoe kan het ook anders, de persoonlijke verhalen van een aantal (oud) leden. En nu we het tóch over die (oud) leden hebben; dit boek komt natuurlijk niet alléén maar uit mijn herinneringen voort. Het is vooral gebaseerd op alles wat in logboeken en groepsbladen is beschreven, op de 'gevoelige plaat' is vastgelegd en vooral op hetgeen in onze collectieve herinnering bewaard is gebleven; herinneringen die mij op royale wijze ter beschikking zijn gesteld. Ik had dit boek dus nooit geschreven kunnen hebben, zónder de genereus verstrekte hulp van

Henk van Beek, Arnold Bekkenkamp, Asta van de Berg, Marijke Bonzet,
mevr. Anna Bosscha, Yvonne van Coevorden, Jan Dijk, Jan en Lien Dijk, Wim van Doorne,
Anoek van Dormolen, Ine Engelbertink, Yvonne Gerridzen, Gerrit de Haan,
Wilja van der Heiden, Geertje Hembrecht, Nienke Hobbelt, Gerrit Huigen, Ed Jissink,
Sylke de Jong, Anne en Hermine Jonker, Jan Kas, Finy Klaassen, Mariël Klos, Teun Kooij,
Ine Koster, Paul Koster, Henny Kruis, vaandrig Herman Leppink, Mark Leppink,
mevr. Trijntje Leppink, Cor van Loenen, Ben van der Lugt, Joris van der Lugt,
Norbert Melenhorst, Diet van der Nagel, Harry te Nijenhuis, Barend Noorlander,
Jannie Oosterholt, Carmen Oosterloo, Jossy Poran, Loek de Rouville, Joyce de Ruiter,
Johan Rutgerink, Jan Schutte, Madelon Sterk, Gerda Spit, Ab Strijker,
Jos van der Vat, Nico Vermeulen, Nelly Visscher, Dirk Wedda, Annie Weener,
Jack Weener, Nancy Weener, Teun Winkelman, Hans en Annie van Zeben

en natuurlijk van ál degenen die in de afgelopen negentig jaar al die logboeken en groepsbladen hebben volgeschreven.

Een andere rubriek is die van de **'kampvuurverhalen'**. Iedereen, die het door Lord Baden Powell geschreven 'verkennen voor jongens' heeft gelezen, zal het opgevallen zijn dat hij de hoofdstukken van zijn boek zo heeft genoemd. Want een kampvuur is namelijk dé plaats om eens rustig wat langer bij bepaalde zaken stil te staan. Het hééft namelijk wat, zo'n kampvuur. Elke padvind(st)er en scout die ooit eens 's avonds naar het, haast hypnotiserende spel van de vlammen heeft zitten staren, zal dit ongetwijfeld kunnen beamen. Ook de kampvuurverhalen in dit boek geven u de mogelijkheid om weer eens terug te denken aan, of wellicht weer eens lekker weg te dromen naar soms al lang vervlogen tijden.

En dan is er óók nog **'de taptoeter'**. Ik zal gelijk eerlijk toegeven, ik heb de naam niet zelf bedacht, maar toen ik hem ergens tegenkwam vond ik het gelijk een goede naam voor een rubriek voor allerhande wetenswaardigheden over onze groep. En misschien een interessant detail. Voor het logo van deze rubriek heb ik een foto gebruikt van de mini hoorn waarmee ik zelf ontelbare reveilles, 'generaal saluten' en taptoes heb geblazen. Dít instrument mag dus met recht een 'taptoeter' worden genoemd.

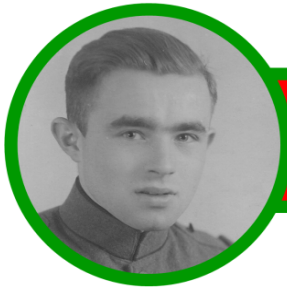
Het vervolgverhaal '**de Jubelronde en de erfenis van de Zwervende Wolven**' vormt als het ware de 'rode draad' in het boek. En dit verhaal is eigenlijk toch wel op een bijzondere manier tot stand gekomen. Ik realiseerde me namelijk op een gegeven moment dat, hoewel dit boek voor het grootste gedeelte gaat over ons aller verleden, de 'jubileumuitgave 2013' van De Voortrekker eigenlijk verslag doet over het (op dat moment) heden. En wie kan over dat heden nu beter vertellen dan de VLG zélf. Het leek me dus een goed idee om in dit jubileumnummer de huidige (jeugd)leden aan het woord te laten. En tot mijn grote genoegen bleken er, begin 2012, drie 'meidenscouts' (hoewel zij toen zelf nog steeds de term 'padvindster' prefereerden) te staan springen om over het jubileumjaar te gaan schrijven. Dit vond ik zó leuk dat ik vond dat daarmee iets speciaals gedaan moest worden. Het uiteindelijke resultaat is een met z'n vieren vormgegeven mix van de ideeën en belevenissen van deze drie en een fictieve (maar zeer zeker niet minder spannende) zoektocht in het verleden. De drie hoofdpersonen in het verhaal zijn gebaseerd op Carmen Oosterloo, Madelon Sterk en Sylke de Jong . . . mijn padvindsters.

Verder zijn er ook nog de vele, vele foto's. Ik beschik zo langzamerhand over een aardige voorraad die zoveel mogelijk in de tekst in de rubrieken zijn verwerkt. Maar niet elke foto past in een verhaal en van anderen is bijvoorbeeld niet meer volledig bekend wie er op staan afgebeeld. Toch zijn vele van deze foto's bijzonder illustratief voor de sfeer van hun tijd. Ik heb hen daarom, met alle beschikbare informatie, opgenomen tussen de diverse afleveringen van 'De Voortrekker'. Dit om de lezer met behulp van dit tijdsbeeld als het ware alvast een beetje 'op te warmen' voor hetgeen er komen gaat. En mócht u mensen of situaties alsnog herkennen; ik verneem het graag van u.

Hopelijk is het lezen van dit boek ook voor u aanleiding om weer eens terug te denken aan die, over het algemeen toch 'goeje ouwe tijd'. En wellicht komen er bij u, net zoals bij mij, hierdoor weer tal van herinneringen naar boven. Mocht u van mening zijn, dat deze in een boek zoals dit eigenlijk niet hadden mogen ontbreken, of vindt u het gewoon leuk ze op papier terug te zien; het e-mail adres **boek.vlg@hotmail.com** bestaat nog steeds ! In 2023 staat ons immers een nóg groter jubileum te wachten . . . en daarbij mag een geactualiseerde versie van dit boek natuurlijk niet ontbreken. Maar u zit natuurlijk nog steeds te wachten op het antwoord op die vraag, die mij in 2009 door die interviewer werd gesteld : wat beweegt iemand om een boek te gaan schrijven over een scoutinggroep. Wel, ik schrijf graag, ben dol op geschiedenis én heb bij de Vaandrig Leppink Groep een bijzonder plezierige tijd mogen doorbrengen.

daarom !

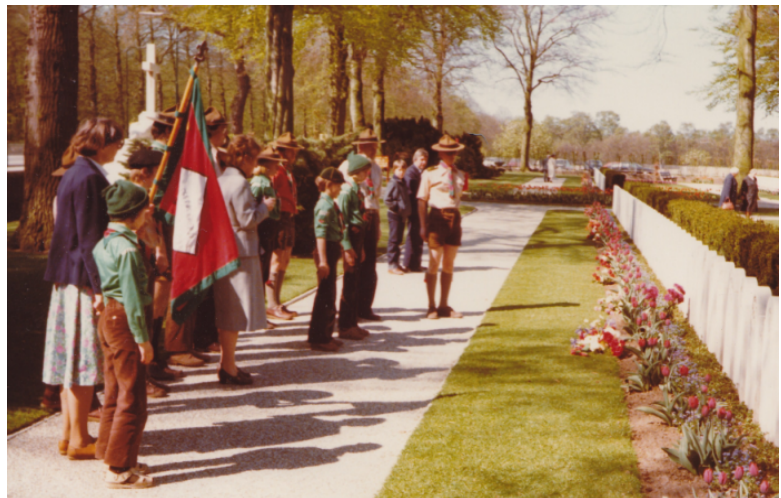
met een stevige linker . . . *Bart*

Herman Leppink

Wie was Herman Leppink ? Deze vraag deed bij een, voor de zekerheid maar anoniem gelaten groepslid in eerste instantie grote vraagtekens in de ogen verschijnen. Al peinzende (Herman Leppink ? Leppink ? LEPPINK ! Vaandrig Leppink Groep !) veranderden deze vraagtekens langzamerhand in een blik van herkenning. Het moge duidelijk zijn dat de huidige leden van de Vaandrig Leppink Groep, op een paar uitzonderingen na, eigenlijk geen idee meer hebben hoe onze groep destijds aan haar naam is gekomen.

De herinnering wordt nog een beetje levend gehouden door het bezoek aan zijn graf, maar voor velen is de naam 'vaandrig Leppink' heden ten dage eigenlijk niet meer dan een abstract gegeven. Maar natuurlijk kan dat de huidige generaties niet kwalijk worden genomen. Op het moment dat de groep haar negentig jarig bestaan viert, lagen de meidagen tijdens welke Herman zijn leven verloor immers al weer zo'n drie en zeventig jaar achter ons. Toch zijn

er mensen, bij wie de herinnering aan Herman nog wel degelijk aanwezig is. Oud-verkenneren koesteren hun goede herinneringen aan 'hun vaandrig' en ook bij de familie Leppink is Herman alles behalve vergeten. De verslagenheid na het, in 1940, uiteindelijk bekend worden van zijn overlijden trof het gezin zwaar. Mevrouw Trijntje Leppink, weduwe van Hermans jongere broer Bernard, vertrouwde me toe dat haar man het altijd zwaar is blijven houden met het overlijden van zijn oudere broer; de tijd heelt blijkbaar niet álle wonden. Dankzij de familie Leppink heb ik een biografie kunnen samenstellen, die ook ú een blik gunt in het helaas véél te korte leven van de man waarnaar onze groep is vernoemd.

biografie

Herman Bernard Leppink wordt geboren op 19 februari 1920. Hij heeft twee zusters, Jo en Mien, en één jongere broer Bernard. Een eerder in het gezin geboren zoon (waar hij naar vernoemd is) is al op zeer jonge leeftijd overleden. Herman wordt als verkenners lid van Groep II en is achtereenvolgens A.P.L. en P.L. van de Antilopen patrouille. Waarschijnlijk heeft hij als verkenners een goede indruk gemaakt, want in het voor hem in 1945 door (toen nog) vaandrig Westendorp geschreven 'in memoriam' staat dat 'welke tijd de leden

zijner patrouille nooit zullen vergeten'. Als hij 18 jaar is geworden, wordt het tijd om de troep te verlaten en toe te treden tot de voortrekkersstam 'de zwervende wolven'. Ook deze gebeurtenis staat uitgebreid in het 'in memoriam' beschreven. 'Nooit vergeet ik die zaterdagmiddag. Op een eenzame landweg stond de troep aangetreden en Herman ging alleen op stap, wetende dat hij nu alleen het pad zou moeten vinden en het motto 'ick dien' hem nu wachtte. Met vaste tred ging hij totdat we hem door een kromming der weg niet meer zagen.'

Gelukkig heeft Herman, naast een serieuze, ook een heel andere kant. Arnold Bekkenkamp, oud-lid van de Thomas Ainsworth groep, weet zich Herman nog goed te herinneren. *'Mijn oudere broer Jan was de boezemvriend van Herman. Zij maakten, samen met onder andere Gerrit ter Borg en de beide Pieten Hembrecht (bijgenaamd witte en zwarte Piet; de een had namelijk nagenoeg wit haar en de andere pikzwart), deel uit van een hechte groep verkenners en later voortrekkers. Dit enthousiaste groepje kwam in de jaren vóór de oorlog veel bij ons thuis. Herman was daarbij altijd de opgewekte gangmaker.*

Na zijn installatie als voortrekker komt Herman als leidinggevende bij de troep terug. In de nacht van 31 december 1937 op 1 januari 1938 wordt hij, na het tussen de verkenners en leiders uitwisselen van de nieuwjaarswensen, om kwart over twaalf geïnstalleerd tot vaandrig. En ook in deze rol laat hij van zich horen. Volgens het 'in memoriam' waren de kampen en de kampvuren die hij leidde voor de verkenners onvergetelijk. Voormalig verkenners Jan Kas herinnert zich Herman vooral als een bijzonder integere man, die zijn verkenners op een bijzondere manier wist te inspireren. *'Het was voor ons een groot verlies, toen wij beseften dat hij niet meer bij ons terug zou komen.'*

Een andere rol die hij met enthousiasme op zich neemt is die van redacteur van het, mede door hem opgerichte groepsblad 'PV-nieuws'. Menig stukje van zijn hand verschijnt in dit blad, waaronder het 'teleurstellingen in ons padvindersleven'. In dit stuk vraagt Herman aandacht voor het zomaar verlaten van de groep (of zelfs de padvinderij) als gevolg van een enkel meningsverschil. Is de aanleiding hiertoe een botsing met bijvoorbeeld de leiding of speelt het eigen 'ik' hierbij wellicht een beetje een te grote rol. Hij roept op om, mocht men geconfronteerd worden met zo'n meningsverschil, niet direct met een kwaai kop de deur achter zich dicht te gooien, maar allereerst eens 'de hand in eigen boezem te steken' en zich af te vragen of 'die ander' wellicht toch niet een beetje gelijk zou kunnen hebben. Want, zoals hij terecht opmerkt *'Hoe kunnen wij, p.v.'s met het doel vriendschap en wereldvrede te bevorderen, er toe komen anderen te miskennen, ja zelfs te haten.'* Het stuk eindigt met een duidelijke oproep tot zelfreflectie en denken aan het grote geheel (en niet alleen maar aan jezelf).

'Nu wil ik met dit stukje niet direct degenen veroordelen, die een groep of de padvinderij verlaten; inderdaad zijn er soms wel eens toestanden, die om verbetering vragen, maar per slot van rekening brengt men géén verbetering door alles maar vaarwel te zeggen.

Eerbiedig een ander z'n mening, al gaat die ook lijnrecht tegen de jouwe in, zoek de fout ook eens bij jezelf en . . . je bent de beste propagandist voor gezonde padvinderij.'

In oktober 1938 is Herman genoodzaakt zijn activiteiten voor 'PV-nieuws' neer te leggen. De nieuwe administrateur, vaandrig Piet Hembrecht, wijdt in zijn inleiding enige woorden aan het afscheid van zijn voorganger. *'Helaas moeten we ook nu weer afscheid nemen van één onzer beste medewerkers, van de initiatiefnemer van ons blad, Vaandrig Leppink. Studieredenen noodzaken hem, hoe zwaar het hem ook valt, voorlopig afscheid te nemen van ons werk. Herman, bedanken doen we je nog niet, we wachten slechts op je terugkomst, in de vaste overtuiging, dat je komt wanneer het mogelijk is.'* Het heeft helaas niet zo mogen zijn.

Hoorn

Herman wordt tijdens de algehele mobilisatie in 1939 opgeroepen zijn dienstplicht te vervullen. Hij arriveert op 23 oktober 1939 in Hoorn en wordt daar gelegerd in een schoolgebouw. Het is voor de jonge rekruten behoorlijk wennen. Hun uniform krijgen zij pas na de eerste week en de 'ouderen' vertellen hen dat zij de eerste vijf weken niet op verlof hoeven te rekenen. Maar de Hoornse bevolking doet er alles aan om het leven voor de in hun midden gelegerde

militairen zo dragelijk mogelijk te maken. Herman is ingedeeld bij de verbindingdienst en besteedt hierdoor veel tijd aan zijn opleiding tot seiner. Het leven in Hoorn wordt dan ook al snel een routine van seinoefeningen, exercitie, veldoefeningen en . . . verveling. Een van de weinige lichtpuntjes zijn de berichten van thuis en natuurlijk, volgens één van Hermans briefkaarten, het verlof. *'20 november 1939 : Vanavond kregen we de mededeling dat de verbinding en de P.A.J. Zaterdag met verlof gaan. Het hele spul stond op de kop. We waren allemaal gek en dol van vreugde. Brief volgt.'*

Naarmate de tijd vordert, wordt het wel of niet krijgen van verlof echter steeds onzekerder. Wat het leven als militair er voor Herman ook niet gemakkelijker op maakt zijn alle geruchten die de ronde doen. In november 1939 hoort hij via via bijvoorbeeld dat de bewoners van Enschede en Almelo zouden moeten evacueren en dat verschillende straten opengebroken zijn; een gerucht dat zijn vriendin Jo Kleefstra gelukkig al snel kan ontzenuwen. In december 1939 brengt het sinterklaasfeest wat ontspanning. Herman ontvangt van de sint de uit Enschede gestuurde pakjes en bericht *'Dus alles bij elkaar hebben we het misschien nog beter gehad dan de meeste kinderen'*.

Herman wil leraar worden en krijgt, dankzij zijn sergeant, de mogelijkheid om bij een Hoornse familie thuis rustig te studeren. Het mag echter niet baten want hij slaagt er niet in al zijn examens te halen. Toch is er in die tijd ook reden tot vreugde. Vanuit Hoorn

zorgt Herman er namelijk voor dat niets hem in de weg staat om zich met zijn vriendin Jo te gaan verloven. *'1 dag van de 12 is weer voorbij. Wil Bernard de fiets weer ophalen van de Lumastraat ? En wil één van jullie het ringetje morgenavond van Kwekkeboom halen (2 ringetjes !).'*

De winter 1939 – 1940 is bitter koud, en dat heeft zo z'n weerslag op de soldaten. En hoewel Herman tijdens de jaarwisseling door de familie Huberts, een familie waarmee hij via de kerk in contact is gebracht, wordt volgestopt met lekkernijen en fruit ontkomt ook hij niet aan een verblijf in het ziekenhuis. In januari, net weer op de been, staat Herman voor de keuze om zich wel of niet te laten inenten tegen paratyfus. Hij schrijft naar huis *'Het is niet verplichtend gesteld, maar je wordt daarna, wanneer je het niet doet afgezonderd van de anderen. Kunnen jullie me niet raden ?'* Verder worden de regels voor verlof aangescherpt, hetgeen betekent dat de soldaten eerder dan anders moeten terugkeren. *'Dat is dus beroerd'*.

Herman besluit het toch maar te doen. *'De naald ging er wel enkele cm's diep in. Schuin in de linkerbovenarm. je voelde er niets van en volgens de dokter de eerste twee uur toch niet. Na de inenting gingen we naar de kerk. In de kerk werden er sommigen zo beroerd dat ze moesten worden weggedragen.'* Dit zal ongetwijfeld niet aan de betreffende veldprediker hebben gelegen, maar aan de effecten van de inenting. *'Na het eten sliep ik in maar om half 9 werd ik weer wakker met erge pijn in de arm. Allen lagen ze onder de wol en het 'gekreun was niet van de lucht.'* Toch had deze inenting voor Herman nog een klein voordeel. De volgende dag kwam er namelijk een tweetal hospiks om hun temperatuur op te nemen. Herman had verhoging en mocht hierdoor de hele dag blijven liggen.

Rond 19 februari, zijn verjaardag, ontvangt Herman een stortvloed aan pakjes en kaarten. Enkele dagen daarna moeten de soldaten voor de eerste keer met volledige uitrusting uitrukken. *'Ik dacht dat ik dubbel zou slaan van de zwaarte.'* De rest van de dag zijn er schietoefeningen (het verwondert Herman dat hij, ondanks de kou nog drie van z'n vijf kogels doel kan laten treffen) en oefent hij intensief voor het examen snelheidsseinen. Al deze oefeningen weerhouden Herman er niet van om 's avonds te oefenen op z'n gitaar; het verjaardagscadeau van zijn verloofde Jo. Hij neemt er zelfs muzikles voor en is betrokken bij de organisatie van een tweetal ontspanningsavonden. Verder is het duidelijk dat Herman en zijn kameraden zich inmiddels tot de 'oudgedienden' rekenen. Uit zijn brief spreekt namelijk het nodige aan verontwaardiging door over de oefeningen die zij moeten ondergaan. *'Morgenvroeg hebben we van 8 - half 3 een mars, waar we allemaal een klein beetje tegenop zien. Trouwens deze week konden ze me wel gestolen krijgen. 't Leek precies of we 'jonge' lichte waren !!!!!'*

de familie Huberts

Uit zijn vele brieven blijkt overduidelijk dat Herman zijn ouders, zijn broer, zijn zussen en natuurlijk zijn verloofde Jo enorm mist. Door de kerk worden er echter contacten met de plaatselijke bevolking tot stand gebracht, zodat de soldaten niet al hun vrije tijd in de kazerne hoeven door te brengen. Herman komt hierdoor in contact met het gezin Huberts; een familie die hij al snel als een 'surrogaat' familie gaat beschouwen. De in Hoorn wonende familieleden zijn vader en moeder Huberts, zoon Adri en dochter Tini. De oudere broer Freek dient op dat moment bij het korps wielrijders. Herman brengt dan ook veel genoeglijke uren bij hen door. Dit genoeg blijkt wederzijds te zijn, zoals blijkt uit een brief van de familie Huberts aan Hermans ouders.

'Onze hartelijke dank voor uw gelukwensch bij de jaarwisseling, en we willen u wederkerig het beste wensen voor 1940' hopende dat al de wensen vervuld moge worden, en dat dit jaar de volken tot inzicht moge komen en we spoedig vrede mogen hebben. We zijn er persoonlijk onbekend, maar toch wordt er over en weer over elkaar gesproken en zodoende vriendschap gesloten. Door de wederzijdse betrekkingen die we met verschillende militairen en hun familie gekregen hebben is de vriendenkring al heel wat uitgebreid. We zijn blij dat we iets voor de militairen kunnen doen en hebben met liefde uw zoon in onze huiselijke kring opgenomen. Hij is steeds welkom zoals hij wel weet.'

Het bevalt Herman zó goed bij deze gastvrije Hoornse familie dat hij, in ieder geval één keer, de tijd volledig vergeet. *'Zondagavond ben ik naar de fam. Huberts geweest en pas om 5 voor 11 weggegaan. Ik had bijna de klok vergeten als juffr. Huberts me niet gewaarschuwd had.'* Ook de jaarwisseling brengt Herman bij de familie Huberts door. *'Zaterdagavond ben ik naar de fam. Huberts gegaan, waar ik direct al op oliebollen en appelbeignets getraceerd werd. Om 5 voor elf ging ik weg en stopte mijnheer H. me in de gang nog een appel toe. Omdat het om 1 uur appel was, kon ik de jaarwisseling in een gezellige huiskamer doorbrengen. Met de familie Huberts naar de kerk geweest. Om half negen was de kerk afgelopen. Eerst thee gedronken, de kerstboom aan, oliebollen en appelbeignets, een gebakje, bowl, walnoten, sinaasappel of appel gegeten. Ge-Mens-erger-je-niet en gevlooid.'*

En als Herman in januari 1940 met een flinke griep in het hospitaal belandt, wordt hij ook daar niet vergeten. *'Gisteravond tegen 8 uur verscheen heel onverwachts mijnheer Huberts! Ik keek op, want ik begreep niet hoe ze het te weten waren gekomen. Nu is Adri op straat een soldaat tegengekomen, die hem verteld had dat ik in 't weeshuis lag. Zodoende kwam gisteravond mijnheer Huberts bij me met een zak met sinaasappelen en een boek om te lezen.'* Begin 1940 komt aan dit contact helaas een einde als Herman moet vertrekken naar Rhenen. Herman geeft de familie ter afscheid een ets en wordt op het station door vader Huberts uitgezwaaid.

Rhenen

In maart 1940 veranderd de situatie. De soldaten worden overgebracht naar de plaatsen waar zij Nederland tegen de steeds waarschijnlijker wordende Duitse invasie moeten gaan verdedigen. Herman wordt toegevoegd aan de 16e mitrailleur compagnie. *'Beste allemaal. 't Is mis hoor, in plaats van Overijssel zijn we in Rhenen terecht gekomen.'* De locatie Rhenen is voor Herman duidelijk een teleurstelling. Hij had eigenlijk gehoopt in het, nabij Enschede gelegen Glanerbrug terecht te komen. Rhenen blijkt, volgens Herman,

een klein pensioenplaatsje te zijn waar de bevolking een stuk minder hartelijk tegenover de militairen staat dan de bevolking van Hoorn.

Vanaf april 1940 wordt de toon van Hermans brieven somberder. Hij beschrijft hoe de spanning onder de manschappen stijgt en probeert duidelijk moed te putten uit zijn geloof. Uit deze periode stamt de enige brief die hij beëindigt met *'En nu allemaal de hartelijke groeten en, zo God het wil, tot de volgende brief.'* Verder viert de verveling hoogtij. Herman geeft aan dat alle dagen voor hem eigenlijk het zelfde zijn. De gebruikelijke diensttaken en het werk aan de stellingen op de Grebbeberg houden de soldaten weliswaar voor een deel van hun tijd bezig, maar voor de rest is het een kwestie van rondslechteren, koffiedrinken en vroeg naar bed. Herman overweegt zelfs even *'er stilletjes tussenuit te knijpen'* zodat hij z'n familie weer eens kan zien. Het risico er, bij terugkomst, 4 dagen verzuwaard arrest voor te krijgen is hem echter toch een beetje té groot. En dan wordt het mei 1940.

de slag om de Grebbeberg

De 16e mitrailleur compagnie betreft stellingen op de Grebbeberg. Deze is van groot strategisch belang want, als deze stelling zou vallen, zou dit het einde betekenen voor de verdediging van een groot deel van Nederland. Hermans dienstmakker, Berend Vinke, zou later in zijn boek *'het relaas van een soldaat'* de situatie beschrijven waarin de manschappen terecht kwamen. *'De MC was uitgerust met zware Vickers 7,7 mm mitrailleurs van een type waarmee de Britse infanteristen in de eerste wereldoorlog hun Duitse tegenstanders onder vuur hadden genomen. De mitrailleurs waren destijds ook door het Nederlandse leger aangeschaft, maar uiteindelijk verdwenen zij in de depots voor afgeschreven materiaal. In september 1939 werden zij weer uit deze depots gehaald omdat men het zich niet kon veroorloven om de troepen met moderner materiaal uit te rusten.'* Er schijnen zelfs stukken veldgeschut uit het legermuseum gehaald te zijn, om het gebrek aan vuurkracht aan te vullen.

En dan is daar die brief van 8 mei 1940. De lichte toon die vele van Hermans brieven kenmerkt ontbreekt hierin volledig. In eerste instantie lijkt hij een beetje te berusten in zijn situatie. Maar het is duidelijk dat de spanning en de onzekerheid hem uiteindelijk toch beginnen op te breken, en vooral het verlangen naar zijn familie weegt hem zwaar. In zijn brief oppert hij zelfs even serieus de mogelijkheid van desertie maar blijft uiteindelijk toch op zijn post. Bij het lezen van het tweede gedeelte van de brief liepen mij onwillekeurig de koude rillingen over de rug. Herman is druk bezig zijn familieleden ertoe te bewegen goed voor elkaar te zorgen. Dit deel van de brief heeft hierdoor iets weg van een testament; het lijkt alsof hij een voorgevoel heeft van het lot dat hem te wachten staat. Deze brief van 8 mei 1940 is de laatste die zijn familie van hem zal ontvangen.

De jonge, slecht uitgeruste en nauwelijks geoefende Nederlandse militairen weten uiteindelijk een complete, met SS-troepen versterkte Duitse divisie drie dagen lang tegen te houden. Berend Vinke beschrijft in zijn boek, indirect, Hermans laatste momenten op 13 mei 1940. *'Wij konden met de luitenant mee terug gaan naar de machinegeweerstelling en daar de verdediging mede ter hand nemen. We ontruimden de post, sloegen de telefoon stuk en namen alleen ons geweer en de resterende patronen mee. Door die ondiepe verbindingsloopgraaf renden we, half bukkend en op goed geluk vurend vanuit de heup, naar de rechter sectie van de 16 MC. We vielen meer naar binnen*

dan dat we het trapje gebruikten. We werden verdeeld door de luitenant en moesten op verschillende plaatsen in de stelling post vatten. De vijand zat op vijftig meter van de ene kant van de loopgraaf in de bosrand en in de bomen van die rand. Ze vuurden vanuit die bomen regelrecht in de stelling. Om ongeveer het middaguur trok de luitenant ons terug in één van de onderkomens. De 16 MC was lang niet voltallig meer en waar waren mijn kameraden van de verbindingafdeling ? Nadat de luitenant ons verspreid had door de loopgraaf had ik ze niet meer gezien.'

De stelling wordt omsingeld en van alle kanten aangevallen met vuurwapens en handgranaten. Aangezien de situatie voor de verdedigers hopeloos is geworden, besluit de luitenant de stelling over te geven. Herman sterft ergens in deze chaos, na dodelijk getroffen te zijn door een Duitse sluipschutter. Zijn lichaam wordt drie dagen later gevonden aan de zuidrand van de stellingen.

ontredding en verslagenheid

De onzekerheid, en later ontredding, binnen Hermans familie is groot en laat blijvende sporen na. Hermans broer Bernard draagt het verlies van zijn broer zijn gehele verdere leven met zich mee. Arnold Bekkenkamp kan zich die tijd nog goed herinneren. *'Na de capitulatie in mei 1940 was het tijdens de eerste dagen niet bekend wat er met hem was gebeurd. Mijn broer Jan was elke dag bij Hermans ouders om te informeren, en ging zelfs op de fiets richting het westen om meer informatie te verkrijgen. Maar toen bleek dat Herman was gesneuveld tijdens de slag om de Grebbeberg. Mijn ouders en de heer en mevrouw Leppink hadden contact met elkaar. Zij bezochten elkaar tijdens de oorlogsjaren af en toe op zondagmorgen (ik moest dan altijd mee), en ik herinner me dat er altijd een portret van Herman op het dressoir stond. Ik heb de overlijdensadvertentie van Herman nog lang bewaard. Onder aan de advertentie stond een padvindersteken uit het handboek van Baden-Powell. Het was het teken dat je gebruikte om het einde van een speurtocht aan te geven; 'Ik ben naar huis gegaan'. Later heb ik samen met mijn vrouw Hermans graf nog bezocht.'*

Herman ligt begraven in Rhenen, op het Militair Ereveld op de Grebbeberg.

'Ik ben naar huis gegaan'

1926 – de opening van ons allereerste clubhuis aan de Javastraat

Akela Van der Hoeve en de horde tijdens het allereerste welpenkamp in 1931

1932 - welpenkamp
Eibergen

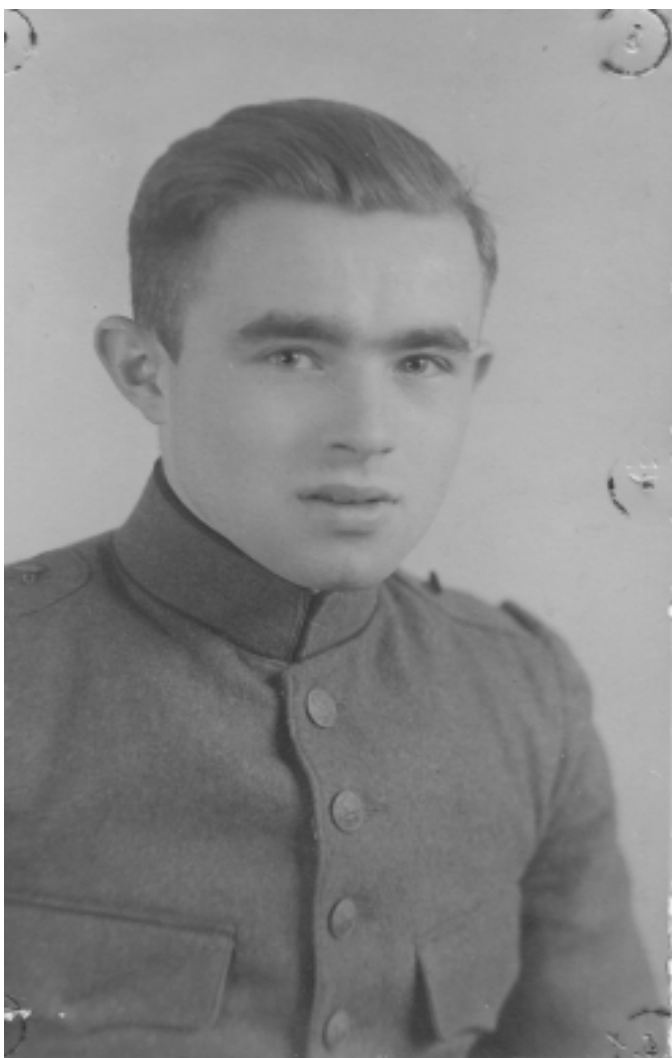
F. Neuring, J. Bouw, Jan Koolhof, G. Teunissen, Karel Harmsen en Henk Westendorp gaan op 28 maart 1936 over naar de verkeners

1939 - (witte) Piet Hembrecht en Herman Bennink, op een kampeerterrain van boer Burgers, ergens tussen Buurse en Haaksbergen

groep II midden jaren '30

Herman Bernard
Reppink
Hengeloseweg R 59
Enschede.
geboren 19 Febr. 1920.
lid van de IIe Enschedesche
Troep der N.P.V.
patr. leider 1st patr. de Bevers.

MAANDBLAD VOOR DE VLG – 90^e JAARGANG – NO. 1

de Voortrekker

1923 - 1941

de Voortrekker

maandblad voor welpen, verkenners en
voortrekkers van Groep II

90^e jaargang – no. 1
1923 - 1941

redactief	-----	blad 25
Onder Ons Gezegd		
1923 - 1931	-----	blad 26
1931 - 1941	-----	blad 42
De Jubelronde		
<i>de ontmoeting</i>	-----	blad 34
de taptoeter		
<i>het jubileumlied</i>	-----	blad 38
de terugblik		
<i>Herman Leppink</i>	-----	blad 41
Kampvuurverhaal		
<i>De Zwervende Wolven</i>	-----	blad 49

redactief

In 1923 zag Enschede er héél wat anders uit dan tegenwoordig. Er reed bijvoorbeeld een elektrische tram door de straten (wist ú dat de singels hun huidige vorm hebben gekregen met de bedoeling om in het midden die tram te laten rijden ?) en het karakteristieke, tegenwoordig niet meer wég te denken stadhuis was zelfs nog niet eens gebouwd. Het was vooral de, nu slechts nog een herinnering vormende, textielindustrie die in die dagen het straatbeeld bepaalde. Binnen dit alles besloten drie broers een padvindersgroep op te richten, en naar hun exacte beweegredenen hiervoor kunnen we natuurlijk heden ten dage slechts gissen. Het staat in ieder geval wél vast dat in die dagen de, dan pas dertien jaar oude padvindersbeweging voor de Nederlandse jeugd één van de weinige vormen van vrijetijdsbesteding vormde. En vrijetijdsbesteding was hard nodig, want ook Enschede had toen fors te lijden van de wereldwijde economische crisis; ongeveer éénderde van de Twentse beroepsbevolking was werkloos.

Er was, zoals dat tegenwoordig wél het geval is, in die dagen géén eenduidigheid binnen de Nederlandse padvinderij. Diverse landelijke organisaties bestonden naast elkaar, want er werden vanuit zowat elk geloof en elke stroming padvindersgroepen in 't leven geroepen. Er waren algemene groepen, katholieke en protestantse groepen en ook het Leger des Heils had z'n eigen padvinders. In het geval van de drie broers Van der Hoeve, werd de basis voor hún groep gevormd door de eveneens apart functionerende C.J.M.V.; de Christelijke Jonge Mannen Vereniging. Behalve deze 'verzuiling' was ook de scheiding tussen jongensorganisaties en meisjesorganisaties bijzonder star. Hiermee werd echter, zeker na de oorlog, door 'groep II' op een verrassend moderne wijze mee omgegaan. De in deze 'Voortrekker' beschreven periode omvat eveneens de jaren waarin die vaandrig actief was, aan wie onze groep haar naam te danken heeft. Maak dan nu ook kennis met die, soms als wat wonderlijk overkomende, dagen van weleer waarin de basis is gelegd voor ónze Vaandrig Leppink Groep.

Bart

Onder Ons Gezegd

'Als wij hier iets gaan vertellen over de 25 jaren van datgene, dat officieel groep II N.P.V. Enschede heet, dan is dat vooral voor de eerste jaren grotendeels een familiegeschiedenis. Het is de naam van één der oprichters en de eerste hopman, waarmede deze groeps-familie-geschiedenis begint – Van der Hoeve – een naam, die voor ons altijd één zal blijven met onze groep. Eén der 'moeder-jongens' was onze oud-groepsleider Harm van der Hoeve, de nestor der familie, die zooveel indruk thuis heeft gemaakt, dat alle broers en zusters, meest gedurende lange tijd onze groep gediend hebben.'

Dit citaat uit het programmaboekje van de jubileumreünie in 1948 geeft in een paar zinnen weer hoe de VLG, onze Vaandrig Leppink Groep, ooit is ontstaan. De groep is, als onderdeel van de C.J.M.V. (de Christelijke Jonge Mannen Vereniging) opgericht door de broers Johan, Harm en Roel van der Hoeve.

Roel van der Hoeve

Betsie en Jo van der Hoeve

Het was in deze tijd nog niet gebruikelijk de groepen een naam te geven. De groep werd daarom eenvoudig 'Groep II' genoemd, aangezien het de tweede padvindergroep was die in Enschede, binnen de C.J.M.V., werd opgericht. Zoals in het bovenstaande stukje al staat aangegeven, was de betrokkenheid van de familie Van der Hoeve bijzonder groot. Johan en Harm leidden de troep, Roel werd oûbaas van de zwervende wolven stam en hun beide zussen Betsie en Jo namen de leiding van de welpenhorde op zich.

1923 ?

We vieren al vele decennia lang jubilea op basis van de veronderstelling dat groep II, onze Vaandrig Leppink Groep, in 1923 is opgericht. In 1945 beweerde men namelijk, zeker te weten dat dít het jaar van oprichting is geweest. Maar is dat ook werkelijk zo? Al lezende in de diverse logboeken stapelen de 'bewijzen' tégen 1923 zich namelijk al snel op. Het oudste logboek in het historisch archief '*het boek der Troep door De Koekoek*' beschrijft de gebeurtenissen binnen de groep vanaf 26 september 1925. En de eerste zin in dit logboek '*Nadat onze troep nu ongeveer een jaar bestaan heeft, ruim een jaar . . .*' roept al direct vragen op. Één jaar terug zou ons in september 1924 brengen, en het is maar de vraag of de uitdrukking '*ruim een jaar*', ruim genoeg is om een periode van tenminste tien maanden te overbruggen. Mij lijkt dit in ieder geval niet écht waarschijnlijk, dus al snel rees de vraag of het oprichtingsjaar wellicht tóch 1924 geweest zou kunnen zijn ? Dit vermoeden werd versterkt door een verslag in het logboek van de horde van een uitvoering op 6 mei 1939. '*Toen vroeg de leidster van het Gilde het woord. Zij wilde deze avond niet zoo voorbij laten gaan en zij wenschte de Oûbaas van harte geluk met het 15 jarig bestaan van onze troep.*' En 1939 min 15 is . . . 1924. Hoewel 'de bewijslast' dus duidelijk in een bepaalde richting wijst, zal het exacte oprichtingsjaar van onze groep waarschijnlijk altijd wel een raadsel blijven. Maar zeg nu zelf, wat zou het leven saai zijn zónder een paar interessante mysteries. En op zo'n respectabele leeftijd van negentig jaar kijken we niet op een jaartje meer of minder. Eigenlijk zegt ons jubileumlied het al : '*. . . 't was in de Javastraat, waren padvindders bijeen . . .*'. Dus laten we het vanaf heden maar houden op het volgende.

'In 1923 richtten de broers Johan, Harm en Roel Van der Hoeve een padvindersgroep op. De verkenners van de troep, het eerste onderdeel, kwamen in 1924 voor de eerste keer bij elkaar.'

de eerste jaren

'het boek der Troep door De Koekoek' geeft vanaf 26 september 1925 een goed beeld van de wijze waarop aan de troep, het eerste onderdeel van de groep, werd vormgegeven. '*Nadat onze troep nu ongeveer een jaar bestaan heeft, ruim een jaar, beginnen we de puntjes op de i te zetten. Het patrouillesysteem zal beter ingevoerd worden. Om dit te bereiken werd zaterdag 26 september, ook wegens het slechte weer, vergaderd in het clubhuis. De leiders waren alle drie aanwezig, wat van de p.v.'s nu juist niet gezegd kan worden. Leider Brinkman wordt officieel voorgesteld en als alles goed gaat krijgen we aan leider Brinkman een man, die we goed kunnen gebruiken. Dan wordt er gesproken over pijpers. P.V.'s Aalders en Bertelink geven zich op, patrouilleleider Bertelink zal echter niet als troeppijper fungeren. Er wordt nog wat verteld over vakinsignes, over het kapotte trommelvel, de koekkoeken willen een patrouillekistje hebben etc. en als de regen ophoudt gaan we, na God gedankt te hebben, uiteen.'*

U moet zich realiseren dat hier op een heel zelfstandige wijze een geheel nieuwe padvindersgroep werd gevormd. Het is weliswaar zo dat men in Nederland al vanaf 1910 de eerste padvindersgroepen zag verschijnen én we weten dat er tussen 1910 en 1923 in Enschede tenminste vier padvindersgroepen zijn opgericht. Het feit dat onze groep desondanks het nummer II toegewezen kreeg, doet vermoeden dat de C.J.M.V. zich afzijdig heeft gehouden van deze groepen. Een ander 'bewijs' voor deze veronderstelling

is de deelname aan de landelijke padvindersverenigingen. De in 1910 opgerichte Nederlandse Padvinders Organisatie en Nederlandse Padvinders Beweging fuseerden al in 1915 tot de Nederlandse Padvinders Vereniging (NPV). Groep II zou zich hier echter pas in 1945 bij aansluiten.

De broers en zussen Van der Hoeve spanden zich in om voor hun groep een plekje binnen de Enschedese samenleving te verwerven. Zo stond het laatste kwartaal van 1925 vooral in het teken van de voorbereidingen voor de, op 19 december te houden Padvindersavond. Het programma van deze avond bestond uit *'opmarsch, EHBO, beenendans, padvindersdans, begrafenis van oude Nurks en gymnastiekoefeningen'*. En alle handen werden hierbij uit de mouwen gestoken. *'Eindelijk 19 december, de dag waarna het troepje P.V. nu eens verlangend, dan weer vreezend had uitgezien. Des middags reeds vroeg begonnen de Generale Repetities. Des avonds de mooie uitvoering. Flink propaganda gemaakt. Financieel misschien niet maar in hoofdzaak was de zaak voor de bakker. Alle nummers vielen in den smaak. N. Drost leidde de vergadering en sprak een openingswoord. De voorzitter der P.V.'s J. ter Horst sloot dit mooie stukje P.V. werk met dank aan God.'*

Een opmerking in *'het boek der troep'* doet vermoeden dat men in die eerste jaren niet ontkwam aan het nodige aan opstartproblemen. *'Zoo'n vergadering ratelt het leven in de vereeniging op als de pook het vuur en nou maar volhouden, dan wordt de C.J.M.V.-padvinderij dit jaar een stuk beter.* Dat een en ander niet altijd even gemakkelijk moet zijn geweest blijkt ook uit een aantekening, gemaakt op 10 oktober 1925 : *In 't algemeen gaat het nu niet zoo erg bijzonder met de troep. Er is iets in de jongens. De ware geest is 't er een beetje uit.'* Om deze 'geest' er weer in te krijgen, werd onder andere een competitie tussen de patrouilles geïntroduceerd. Deze wedijverden hierbij met elkaar over vijftien onderwerpen, waaronder spoorzoeken en -lezen, hoogtemeten, de beste patrouilleroep, atletiek, lassowerpen, koken, touwknopen en het gebruik van het kompas. Voor deze wedstrijden werden punten gegeven en de beste patrouille werd uiteindelijk beloond. De prijs bestond uit een zilveren bandje om de stok van de patrouilleleider en voor iedere verkenner uit die patrouille een klein zilveren draagspeldje.

de dienstraad en de ereraad

Het organiseren van het patrouillesysteem en het aanleren van de noodzakelijke vaardigheden werd op een serieuze manier aangepakt. Hiertoe werden onder andere de dienst- of troepraad en de ereraad ingesteld. Deze, uit patrouilleleiders en senior patrouilleleiders samengestelde colleges praatten, en beslisten mee over allerlei *'zaken den troep aangaande'*. Verder werd er een studiepatrouille opgericht, die zich toe zou leggen op het aanleren van zaken zoals pionieren, ziekenverpleging, handenarbeid en . . . Esperanto. Ook werd de nadruk gelegd op het correct groeten en het correct Nederlands spreken. Waarschijnlijk had het Twentse accent zo hier en daar toch nét een beetje teveel de overhand.

De taakverdeling tussen de dienst- en de ereraad blijkt uit het volgende. *'Vanmiddag hebben we, na hartelijk te zijn verwelkomd, in het welpenlokaal een korte troepraad gehouden. Ik zeg troepraad omdat op voorstel van hopman, deze algemeen gangbare term in plaats van wat wij 'ereraad' plegen te noemen is aangenomen. Ereraad vindt namelijk alleen plaats in bijzondere gevallen zoals schorsing e.d.'* De volgende citaten uit

het logboek van de ereraad uit de periode 1959 tot 1968 geeft een aardig beeld van hetgeen waar zij zich, behalve met het tot de orde roepen van zich misdragende troepleden, zoal mee bezig hielden.

- *'Iedereen was aanwezig. Eén van den verkenners moest voor de ereraad komen omdat hij een paar weken achter elkaar niet op troep gekomen was. Hij had echter een goede reden (zijn moeder was ziek) dus werd er verder niets van gezegd.'*
- *'Nog deze winter zal een winterhike gehouden worden. Het was een probleem of we in een tent of in een gebouw gingen overnachten. B. Goutbeek wilde dan maar een tent opzetten in een gebouw. Maar het duurt nog wel even voordat het zover is dus besluiten we maar niets.'*

Dat de invloed van de ereraad niet moest worden onderschat, ondervond hopman Hennie Riethorst toen hij het in mei 1946 noodzakelijk achtte om *'absenten zonder geldige reden het recht te ontzeggen de volgende bijeenkomst bij te wonen'*. Naar aanleiding van de reactie van de ereraad deelde hopman Riethorst de raad onder andere het volgende mee. De onderliggende boodschap van 'de Hop' zal de verkenners waarschijnlijk niet zijn ontgaan.

'Gisterenavond ontving ik bezoek van een der P.L.'s die tegen de maatregel van j.l. Zaterdag bezwaren maakte op grond van de onbevoegdheid van den Hop om zonder goedkeuring van de Eereraad Verkenners voor één of meer keeren het recht te ontzeggen de troepbijeenkomsten bij te wonen. Gefeliciteerd !! Inderdaad heeft deze P.L. gelijk en is de genomen maatregel onwettig. A.s. Zaterdag worden dus alle Patrouilles voltallig verwacht, waar voornamelijk getraind zal worden (in Patrouilleverband) voor de grote Patrouillewedstrijd op Hemelvaartsdag. Dit intrekken van deze straf geschiedt echter op één voorwaarde en wel, dat niet één, doch alle P.L.'s hun rechten en plichten weten en dienovereenkomstig handelen'

De dienst- en de ereraad hielden in de 70er jaren van de 20e eeuw op te bestaan.

de gewoonste zaak van de wereld

In deze beginjaren zijn er een aantal zaken 'de gewoonste zaak van de wereld'; zaken waar wij ons in de 21e eeuw waarschijnlijk géén voorstelling meer van kunnen maken. De troep verplaatste zich bijvoorbeeld marcherend, met het vaandel voorop, onder begeleiding van marsmuziek. Zo werd bijvoorbeeld in maart 1926 Hennie Versteeg *'benoemd voor de nu vacante functie van vaandeldrager'* en vestigde de troep in februari van dat jaar *'door hoornmuziek en trommelslag'* de aandacht op een voor een watersnood gehouden collecte. Het ontwikkelen van de benodigde muzikale kwaliteiten ging echter niet zomaar, getuige een opmerking op 24 oktober 1925. *'Met de pijperij (eerst was het pieperij) gaat het aardig goed. Een van de jongens kreeg toestemming zich zoo'n instrument aan te schaffen.'*

Een andere, ongetwijfeld van spannende indianenverhalen afgekeken gewoonte was het aannemen van 'padvindersnamen'. In juni 1927 gingen bijvoorbeeld drie patrouilleleiders en één assistent patrouilleleider zelfstandig kamperen. Wie zich toen echter 'verscholen' achter de namen witte koekoek, zwarte mustang en wilde- en zwarte slang vermeldt het

betreffende logboek helaas niet. Ook binnen de horde bestond in deze tijd de gewoonte om, in ieder geval door de gidsen, dergelijke namen te gebruiken. De diverse verslagen van opkomsten zijn namelijk ondertekend met namen als 'de bruine buffel', 'witte bizon', 'grijsbroer' en 'goudpen'. Blijkbaar waren deze namen binnen de nesten 'erfelijk' want, nadat bijvoorbeeld de jongen, die schuil gaat achter de naam 'witte bizon' naar de verkenners was vertrokken, dook deze naam later toch weer in de verslagen van de horde op.

Ook het vervoer van materialen naar het zomerkamp ging het er in die dagen iets anders aan toe dan tegenwoordig. *'Na Hemelvaart begint eindelijk weer de echte troepgeest er in te komen. Het kamp komt weer in 't zicht en tal van noodzakelijke dingen moeten nog gemaakt of aangeschaft worden. Allereerst een troepkar waar zoo spoedig mogelijk een begin mee gemaakt zal worden. De wagen wordt inklapbaar en uitneembaar.'* Maar ondanks deze handigheid hadden de verkenners er elke keer weer een héél karwei aan om alles ter plaatse te krijgen.

het allereerste zomerkamp

In 1926 ging de troep voor de allereerste keer écht op zomerkamp. Voorafgaand hieraan trok de dienstraad erop uit om het kampterrein te inspecteren. *'Verkenningstocht van de dienstraad naar Vasse. De tocht gaat over Oldenzaal, Weerselo, Reutum naar Vasse en den Kolk. Jo Aalders kreeg onderweg een ongeluk doordat hij zijn patrouillestok tusschen de spaken van zijn voorrad stak. Hij liep eenige ontvellingen op, die spoedig werden verbonden. Naar aanwijzingen van een collega van den Hopman zochten we toen de boerderij van Wassink op. We werden hartelijk ontvangen, kregen melk, water en . . . een prachtig kampterrein bij de bronnen. Met een gelukkig gevoel geslaagd te zijn en de zaak voor elkaar te hebben gingen we huistoe.'*

Nadat alles was besproken, geïnspecteerd en klaargemaakt ging het dan eindelijk gebeuren. Op 24 juli vertrok allereerst de zwaar beladen troepkar en een half uurtje later de rest van de troep. *'Zonder eenige stoornis fietsten we naar Oldenzaal en van daar langs 'n diek' naar de straatweg Oldenzaal - Ootmarssum, die we bij het kanaal bereikten. Niet ver achter ons waren de troepkar-menschen juist bezig voor de vierde maal een band te plakken. Ze hadden een mooi, moeilijk tochtje achter den rug. De troep trok verder naar Ootmarssum waar bij bakker en slager de zaken betreffende de voedselvoorziening in orde werden gemaakt. De troepkar was inmiddels reeds gepasseerd en de troep bereikte de wagen bij de handwijzer naar Hezingen. Nu begon de groote questie. Na eenig beraad werden de padvindders naar het kampterrein gezonden met de fietsen, terwijl de grootere P.V.'s echter bleven om de troepkar door den zandweg te trekken. Spoedig bleek dat dit werkje zeer moeilijk was en het zweet liep de dappere trekkers dan ook met straaltjes van het gezicht. Pas nadat de rugzakken en het zware dekkleed aan den kant van den weg waren afgeladen ging het beter en bereikte men eindelijk het prachtige plekje dat we als kampterrein hadden uitgezocht.'*

De wijze waarop het leven in het kamp werd georganiseerd, verschilde eigenlijk niet zo erg veel van de wijze waarop we dit heden ten dage doen. Op zondag werd een korte godsdienstoefening gehouden en er werd gekookt (*'den heerlijken maaltijd die bestond uit aardappelen, vleesch, appelen en pudding met compote'*), gezongen en gewandeld. Ook ging de troep op een mooie dag naar Duitsland waar zij zich bij het grenskantoor moesten

onderwerpen aan *'een omslagtige visitatie der Duitse Douane'*. Het eerste reisdoel was de Wilsummer bergen. *'We rusten daar hoog op een heuvel uit en genoten van het prachtige vergezicht en vermaakten ons met de kostelijke rolpartijen.'* Na onder andere een bezoek aan het stadje Neüenhaus ging de troep *'binnendoor zonder een douane of iets te zien'* terug naar het kampterrein.

Ook fungeerde er elke dag één patrouille als dienstprouille. *'De Vossen hebben zich Dinsdags zeer op de voorgrond geplaatst door 's morgens vroeg voor de anderen op te staan en de thee klaar te maken.'* Aan het einde van het kamp werd de gastvrije boer nog even geholpen met het oogsten van de rogge. Als dank hiervoor organiseerde hij een *'groot diner in de boerderij. Melk met zout smaakte goed, de pannekoek nog beter.'* Maar, zoals aan alles, kwam ook aan dit allereerste zomerkamp een einde. *'Zaterdagmorgen werd alles reeds voor het vertrek in orde gemaakt. Fietsen werden gerepareerd en diverse artikelen opgeborgen. Na de laatste kampmaaltijd begonnen we af te breken en de boer bracht alles op de stortkoâr naar de straatweg. Hier pakten we alles in de troepkar en vertrokken. Het werd een ware pechtocht. Geregeld was de band stuk. Toen ons dan ook een auto achteropreed, nam deze op ons verzoek dekkleed en groote tent mee. Maar ook nu lagen we nog telkens 'en panne'. Tot voor Oldenzaal een nieuwe binnen en buitenband werd gekocht en nu eindelijk werd doorgereden tot in Enschede. Op den singel plakten we voor het laatst en 10de keer een band en bereikten we ons clubhuis. De troepwagen verhuisde naar zolder en onze kampweek was achter den rug. We hebben veel genoten.'*

het clubhuis aan de Javastraat

Eind 1926 kwam er duidelijkheid over iets dat de jonge groep II, letterlijk en figuurlijk, een stevige basis zou geven; een eigen clubhuis. *'We kregen hoogstwaarschijnlijk een clubhuis achter de Coöp de Voorzorg. Het zou een houten gebouwtje worden, verdeeld in vier hokken en een open plaats. Elke patrouille krijgt dan een patrouillehoek en een leiderskamertje. De eerste helft van 1927 gonsde dan ook van bedrijvigheid. Hopman Van der Hoeve had er het volste vertrouwen in dat niemand enig bezwaar zou maken tegen de bouw van het eerste clubhuis van Groep II; het clubhuis aan de Javastraat. Hij ging dan ook voortvarend te werk.*

'De Hopman had aan verschillende houthandelaren een prijs gevraagd voor het benodigde bouwmetaal. Met 'de Voorzorg' waren nog schikkingen getroffen en ook was een tekening van ons gebouwtje aan B&W gezonden, zoodat, als de laatste geen bezwaren hadden we met bouwen konden beginnen. Daar de Hopman echter overtuigd was dat de tekening goed zou worden gekeurd, werd besloten om op 7 januari de eerste Zaterdag in '27 met de werkzaamheden te beginnen. Zoo gingen dan Koekoeken en Vossen dien dag aan het timmeren, terwijl de Slangenpatrouille naar het terrein bij den Voorzorg trok om hier de noodige werkzaamheden te verrichten.'

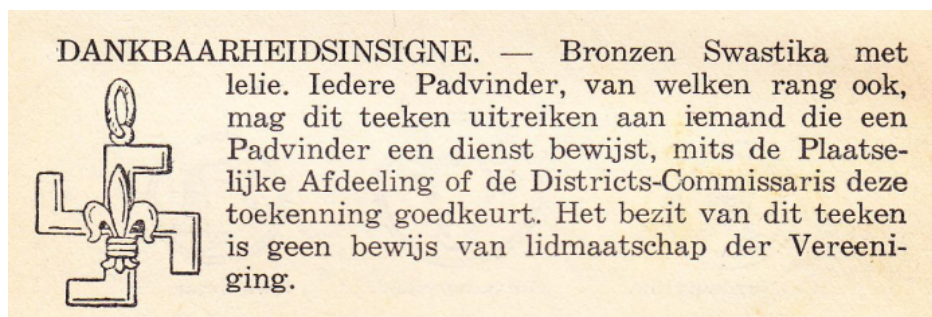
Het aangeschafte hout werd gebruikt voor het maken van dak-, vloer- en zijschotten. *'Deze werden zoo geconstrueerd, dat ze later met grooten schroeven aan elkaar konden worden bevestigd, zoodat het clubhuis ten allen tijde uit elkaar kan worden genomen. Op 5 maart was het laatste schot klaar, zoodat de week daarop onze Wigwam in elkaar zou kunnen worden gezet.'* Een bed van geel zand werd aangelegd (het gele zand werd zelf elders gegraven) en balken waterpas gelegd. En op 12 maart 1927 brak eindelijk het moment aan dat het clubhuis in elkaar gezet kon worden. *'Stuk voor stuk werden de*

zijschotten aan de balken en aan elkaar bevestigd, en om drie uur stonden ze alle overeind. Toen konden de dakspanten gelegd worden en daarna kwamen de dakschotten op hun plaats. Den jongens die de schotten op hun plaats legden hadden echter een ver van benijdenswaardig baantje want ze mochten deze eerst naar boven trekken, en liepen daar ook nog het risico van den smallen balken af te tuimelen, zoals één hunnen overkwam (gelukkig zonder ernstig gevolg).'

Na het asfalteren van het dak en het in de carboleum zetten van de buitenkant naderde 'de Wigwam' z'n voltooiing. Na het grote werk richtte men de aandacht op de omgeving en het interieur. Een tuintje werd aangelegd, 25 dennenbomen geplant en de patrouillehoeken ingericht. *'Het geheel werd alleraardigst met photo's, platen en andere dingen opgesierd, zoodat we na afloop konden zeggen, dat onze Wigwam klaar was.'* En op 11 juni 1927 was alles zo ver gereed dat het clubhuis officieel geopend kon worden.

'Om 6 uur waren allen present bij de ingang aan de Kuipersdijk om de genoodigden naar ons 'home' te brengen. Toen allen present waren werd de heele groep even op de gevoelige plaat vereeuwigd waarna, na het zingen van het Wilhelmus onze voorzitter de Heer ter Horst het openingswoord sprak. Hierna werd door Vaandrig Bartelink een opstel voorgelezen, aan het eind waarvan den Hopman een schitterend portret van sir Robert Baden Powell werd aangeboden, terwijl tegelijkertijd een driewerf hoeraa aan het adres van onze Hopman weerklonk. Vervolgens werd met een toepasselijk woord door de Hopman aan oud-Vaandrig De Lange den zilveren Swastika uitgereikt voor het vele werk door hem voor de troep gedaan, terwijl aan de Heer R. van der Hoeve de bronzen Swastika werd uitgereikt voor het vele en belangrijke werk door hem bij de bouw van onze Wigwam verricht. Daarna een korte pauze, waarin thee werd geschonken, terwijl we tusschentijds ons heele repertoire P.V. liedjes afdraaiden.'

Na het lezen van het voorgaande zal waarschijnlijk bij menigeen de haren ter berge zijn gerezen. De latere Vaandrig Leppink Groep die onderscheidingen uitreikt in de vorm van een swastika ? U moet echter niet vergeten dat deze gebeurtenis zich afspeelde in 1927, dus zo'n 13 jaar vóór het uitbreken van de tweede wereldoorlog. In die dagen werd de swastika (met horizontale 'armen') binnen het hindoeïsme en het boeddhisme namelijk beschouwd als een symbool van voorspoed en geluk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dit symbool, met z'n dan nog vredelievende betekenis, door de toenmalige padvinderij als dankbaarheidinsigne werd gebruikt.

*uit 'Het Verkennen voor Jongens'
uitgave 1934*

vriendschap hield hen bij elkaar, de stam was dra gereed Akela en de welpenschaar, maakten de groep compleet

In 1928 werd de groep uitgebreid met een voortrekkersstam, 'de zwervende wolven', zodat verkenners die te oud waren geworden voor de troep bij de groep konden blijven. In 1930 werd besloten om eveneens een horde welpen aan de gelederen toe te voegen. *'Bij de C.J.M.V. troep te Enschede werd er van de zomer eens over gesproken, een Welpenhorde er bij te zien krijgen. Hopman v.d. Hoeve zei : we hebben nu Verkenners en Voortrekkers, en nu moesten we toch ook nog zien er Welpen bij te krijgen. Aan alle kanten werd er over gesproken en de Hop begon er dan werk van te maken, om leiders te krijgen. Want zoo zei de Hop, als we maar eerst leiders hebben, komen de Welpen van zelf. Toch ging het niet zoo vlug als de Hop wel dacht, dat het gaan zou. P.L. H. Versteeg werd gekozen als Ass. Welpenleider Baloe. Mej. B v.d.Hoeve als Bagheera en mej. J. v.d.Hoeve als Akeela. Dus de leiders-sters waren gevonden. Maar nu de Welpen. Na de vacantie stond het Clubgebouw de Wig Wam open voor de Welpen. De eerste zaterdag werd er één Welp gebracht door zijn moeder. Dus, we schoten reuzen hard op. Één Welp met drie leiders. Maar we gaven den moed nog niet op. De Hopman zei de volgende week komen ze bij boschjes. Maar de volgende zaterdag kwam onze eersteling weer alleen. De week daarop ging het beter. Ze kwamen zich bij den Hopman opgeven, en zaterdag de derde week in Augustus hadden we er elf. Dat was prachtig. Het was te mooi om lang te duren, want toen er sprake was van een uniform, verdween de een na den ander. Er bleven er vier van de elf over. Een reuzen teleurstelling. We hadden er nog vier die mochten we dan ook houden. Ze kregen hun uniform en werden den elfden October geïnstalleerd. dat waren Herman Ludden, Dikkie Koers, Albert v.d. Werf en Bennie Ludden.*

Na dien tijd scheen er ook niks meer van te komen, dat we er nog meer bij zouden krijgen. Eindelijk in Januari kregen we er weer drie nieuwelingen bij, waarvan er echter weer een van verdween. Twee er van hebben nu hun uniform en worden ook gauw geïnstalleerd. We hebben nu net één nest kleur rood. Onze gids en helper hebben hun eerste ster behaald. We zullen nu maar hopen dat onze groote leidsman Jesus Christus, ons wil voorgaan in deze moeilijke en groote Rimboe en ons maar de weg wil wijzen die hij wil dat we gaan zullen. Dan eerst zullen we onze belofte getrouw, moedig zijn en volharden, al is het dan zoo moeilijk, dan staan wij niet alleen. Maar onze Padwijzer gaat ons voor. Wij zijn nu eind Maart (1931) en nu zal onze gids iedere woensdag en zaterdag onze wedervaren vertellen. De twee nieuwelingen zijn Antoon Lagerweij en Herman Bekman.'

In de weken na dit wat moeizame begin was in het dagprogramma van de horde de invloed van het gedachtegoed van de C.J.M.V. nog duidelijk merkbaar. Elke bijeenkomst begon, voorafgegaan door de vachtenschouw, bijvoorbeeld stevast met gebed en het lezen in de bijbel. Daarna volgde de horderoep en werden de welpen beziggehouden met onder andere spelletjes, het werken voor de eerste en tweede ster, seinen en voorlezen uit het boek 'door wolven opgevoed'.

de Jubelronde

en de erfenis van de Zwervende Wolven

de ontmoeting

Het was een uur of half vijf, op zomaar een zaterdagmiddag in 2012. Twee meidenscouts van het Samedovendel van de Vaandrig Leppink Groep liepen samen de trap op, die hen voerde naar de zolder van de grote schuur op erve 't Stroink. Zij waren intensief met elkaar in gesprek; een gesprek dat (zoals dat meestal gaat bij twee vijftienjarige meiden) ging over jongens. Het tweetal had dan ook helemaal niet in de gaten dat hun teamleidster, Miko Atanoke, boven aan de trap op hen stond te wachten.

'Je vindt hem léuk, hé !' Madelon keek haar vriendin Sylke wat geïrriteerd aan en siste haar toe 'ja, schreeuw het nog harder, joh. Dan weet gelijk de hele wijk het !' Zij begon op zachte toon te vertellen hoe geweldig, lief, knap en sexy haar 'geliefde' wel niet was. Maar precies midden in een beschrijving van zijn 'lieve, knappe en spontane gezicht' waren zij de trap zóver opgelopen dat zij Miko's aanwezigheid opmerkten. Hierdoor stokte hun gesprek waardoor er even een (in ieder geval voor de twee meiden) gênante stilte viel. Miko kon op dat moment haar nieuwsgierigheid even niet bedwingen en vroeg hen, op een quasi verbaasde toon. 'Oh ja? En wie heeft er dan wel zo'n lief, knap en spontaan gezicht?' Sylke, die van het lachen bijna niet meer uit haar woorden kon komen, deed een poging de vraag van hun teamleidster te beantwoorden. Niet dat er iets verstaanbaars uit haar mond kwam, want Madelon had bliksemsnel haar hand op Sylke's mond gelegd. Háár gezicht was inmiddels verschoten tot een dieprode kleur, en in een poging 'te redden wat er te redden viel' flapte zij eruit 'euehmm... nou, mijn broer?' 'Goed, ik weet genoeg', glimlachte Miko. Zij drong niet verder aan, want ook zij was immers ooit eens vijftien geweest en wist als géén ander hoe gênant het kon zijn als een volwassene over dit onderwerp te lang bleef doorvragen.

Inmiddels hadden de beide meisjes gezelschap gekregen van nóg een padvindster. Carmen vroeg zich natuurlijk af waarom de twee zó erg aan het lachen waren. De drie meisjes vergaten al snel alles en iedereen om zich heen terwijl zij, al giechelend, het welbekende onderwerp bespraken. Miko liet het drietal even begaan, maar besloot op een gegeven moment toch maar in te grijpen. Anders zou het wel eens een héle lange avond kunnen worden. 'Meiden kunnen jullie . . . MEIDEN, KUNNEN JULLIE ÉVEN STIL ZIJN !!!' Miko vroeg zich, niet voor de eerste keer die dag, enigszins vertwijfeld af of hetgeen zij van plan was te gaan doen nu wel écht zo verstandig was. Het zou voor de eerste keer in jaren zijn, dat er aan het Samedo vendel een seniorenronde werd toegevoegd. En het was de bedoeling dat deze drie meiden, zeker met het negentig jarig jubileum van de groep in 't vooruitzicht, een interessante tijd tegemoet zouden gaan; interessant maar ook met het nodige aan verantwoordelijkheden. Zouden zij het aan kunnen? En toen er, wonder boven wonder, dan toch eindelijk een stilte was gevallen en drie verwachtingsvolle gezichten haar vol spanning aankeken, liet Miko haar gedachten even de vrije loop. Vóórdat zij haar plannen uiteenzette, liet ze haar blik nog even over de drie gezichten